

RENAIXEMENT

ADHERIT A L'UNIO CATALANISTA

SURT ELS DISSAPTES

VOLÈM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants á Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions é impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui á Catalunya.

Supressió de quintes ó lleves y facultat de poder contribuir á la formació del Exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa l'Unió Catalanista, tenen el dret y el dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevulga que siga llur pensar y sentir en matèries religioses, polítiques ó socials.

SUMARI

Fermesa, per *Joaquim Delcòs y Dols*.—Esguards, per *Franc*.—Englantines: Oh Patria, per *Francesc Matheu*. Crit de Patria, per *E. Guanyabens*.—La Nova Restauració de Catalunya, per *Manel Alcántara y Gusart*.—Del problema econòmic: Defecte capital, per *R. Casals y Peypoch*.—Efectes del Cesarisme, per *Maceo*.—Aurora, per *Josep Paloma*.—Interior, per *Albert Pach*.—Patrioters!..., per *Filomel*.—Per Catalunya, per *Fermi Palau*.—Els mals pastors, per *A. Pereña y Salvatella*.—Qüestions socials: El treball intensiu, per *Ramón del Estany*.—Una patriòtica lliberalitat. —Garbellant. —Noves. —Atavisme, per *A. G.*

Fermesa

No hi há cap mena de dupte, que tot home que vulgui mantenirse ferm en un ideal reformador de tot lo existent, es menester qu'estiga posseït d'una abnegació suprema, á tan alt grau, que fins la mateixa pot portarlo al extrem del sacrifici.

Solzament aixís, es com s'explica que'l Catalanisme no sigui mort; encare que desde Madrid, á dotzenes de vegades, ja li hagin cantat les absoltes.

L'esser catalanista porta en son sí, la manifestació obertament catalana en tots els actes de la vida. Per lo tant, tothom

qui vol actuar en aital sentit, té d'estar disposat á les conseqüències, y aquestes, per avui, no son pas gens afalagadores. Perque són á mils els obstacles que trovem al nostre pas, y solzament poden franquejar-se estant plènamment convenuts de la necessitat que tenim, per la nostra dignitat, de l'assoliment del Ideal que'ns desvetlla: la llibertat de Catalunya.

La lluita té d'esser ferma y seguida, si volèm sortirne victoriosos. A tot arreu y á tot'hora, devèm demostrar qui som y que volèm. No devèm actuar porugament enfront dels nombrosos enemics que tenim á dintre y fora de nostra terra. Com tampoc devèm perdre el coratge, devant de qualsevulla rialla burleta dels nostres *mitjes tintes*; qu'aquets, prou pena tenen de que moltes vegades s'hagin de amagar la seva manca de conviccions posant una ratlla negra en l'adresa de les seves targetes particulars, per por de posarse en *ridicol*.

De sobres es sapigut, que'l manteniment d'aquesta enteresa, á qui tingui la

abnegació d'expressar obertament les seves conviccions, té de portarlo á sacrificar-se materialment. Perque 'l catalanisme propiament dit, avui per avui, no pot donar més que benefici moral; y la moral sola, es una *ganga* que actualment fa fer el caldo molt poc gras.

Aixís es que, á nosaltres, que ab tot desinterés ens dediquem en aquesta tasca, que no'ns porta altra cosa que la distracció dels nostres quefers y obligacions, y fins moltes voltes posant en perill la conservació de les tasques que'ns ofereixen el nostre pa de cada dia, no'ns espanten les conseqüències que puguin sobrevenirnos; estèm convensuts de la bondat de les nostres conviccions; y'ls nostres sacrificis els tindrem per ben pagats, ab l'arribada del jorn que té de portar la llibertat complerta de la nostra Patria.

JOAQUIM DELCLÓS Y DOLS.

Esguards

Causa pena, fonda pena, la tasca que realisa nostra joventut. Mes la veritat deu dirse malgrat nostra ánima s'hi rebeli adolorida, la veritat es veritat y devant d'ella devèm acotar la testa.

Som ingrats, oblidem fàcilment als que un jorn foren, y sa memoria, en lloc de venerada, es les més de les voltes befada y escarnida.

A la negativa tasca de bona part de nostra joventut, y fem la mercé de no dir tota, s'hi agermana l'ingratitude, l'oblit, l'indiferencia més freda envers la joventut d'ahir. Prou en el fons de nostra consciencia, fem justícia; prou reconeixem lo fructífera que fou l'obra de nostres precursors; mes nostre orgull esperonat per l'afany del lluiment, ens priva de reconèixer la raó y de fer justícia, res més que justícia, á n'aquells á qui regategem tota gloria.

A n'els llors dels vells volèm posposar els nostres, enganyantnos miserablement, car els seus á través dels anys serveixen sa brillantor y sa puresa, y els nostres les més de les voltes no son altres que'ls místics y ridícols d'una fatuositat estulta y una corsecadora enveja.

Titelles febles, insignificantes volves que'l vent de les passions arrossega d'ací y d'allà, nostre orgull ens fa creure poder cegar al sol ab nostra saliva, quan ella es á nosaltres á qui cega, fentnos seguir mancats nostres cervells de tota llum pel fose y escarpat camí de l'ignorancia, camí que inconscients ens empenyem en seguir quan es altre nostre camí, camí que nosaltres mateixos ens barrèm ab nostra superbia.

Tots eixos defectes individuals passant, s'encomanen á la colectivitat, y aixís ab condol contemplèm con nostre poble, al contrari dels pobles gelosos de ses glories, no ha tingut encare temps pera esculpir en un dolent tros de marbre el nom de tants y tants fills preclars de nostra terra ignominiosament preterits, vulgarment oblidats.

Es hora encare que tenim que bastir nostre Panteó Nacional; nostres passeigs y places resten tristos en espera dels projectats monuments á n'els patrieis que sens regatejar mérits á ningú se'l tenen ben merescut, puig ells sens altre estímulo que'l que dona la satisfacció del deure complert, realisaren la noble y positiva tasca de arrencar del lletargie són en que restava nostra Patria, adornantla ab les exelses garlandes d'una esplendent literatura, que ab orgull passeja arreu del mon aquet nom tant estimat: Catalunya.

Som ingrats, car en pae de la tasca qu'aquells feren no hem alsat una veu de protesta, quan malgastant sens tó ni só 'ls cabals de Barcelona, l'han grollerament disfressada, posantnos en ridícol devant del mon, presentantnos com á mancats, nó de sentit artistic, sino de sentit comú, retardaven definitivament el compliment de nostres deutes, puig les arque del tresor públic quedaren exhaustes de cabals pera aital objecte.

No manquen cabals, nó; lo que manca es una entusiástica joventut sadollada de justícia que reivindiqui la postergada memoria dels passats, aixafant ab son peu á les petites serpentes envejoses que volen surar á costa d'altri.

No siguem ingrats; siguem justiciers, que sols justícia es venerar y enaltir la memoria dels que's consagraren á la Patria idolatrada, conquerint per ella honors y gloria, malgrat fos á cambi de sa propia vida que á manca d'enemics queia occida pel verí de les sagetes dels eternals envejosos, de les insignificancies de casa nostra.

FRANC.

ENGLANTINES

OH PATRIA!

Quan bec, oh patria, de tes entranyes
el vi puríssim, ó de ton plá,
l'ardenta sava de tes entranyes
sento en mes venes angulejà.

Oh patria, patria,
teva es ma sang!

Al pit bullenta ma sang s'agropa
sent ab més forsa cruixir mon bras
y com un cálzer alsant la copa,
mon cor flameja flamejarás.

Oh patria, patria,
teva es ma sang!

Llavors, sentint-me l'ànima als llavis
mon cor te jura fidelitat
pel sacratíssim recort dels avis,
pel sol, per flaire, pel Montserrat.

Oh patria, patria,
teva es ma sang!

FRANCESC MATHEU

CRIT DE PATRIA

Desde 'l fons de ses entranyes
Catalunya s'ha queixat:
per vilatges y montanyes
ab veu mascle t'ha cridat:

Oh Llibertat!

Ab constancia y sabiesa
la llar nostra irém refent;
desde 'l cim de sa grandesa
dirém forts de cara al vent:

«Tomba Ponent».

Si no mimven els agravis
bregarém sense descans;
bastará 'l recort dels avis,
per fens creixer com gegants.

Fora tirans!

E. GUANYABENS

La Nova Restauració de Catalunya

En els valiosos treballs presentats á l'Informació Pública oberta per les quatre Diputacions de Catalunya á favor de la Mancomunitat, en tot lo que's refereix á l'organització de la futura Generalitat

Catalana y á la manera com totes les encontrades de la nostra terra hi deuen esser representades, s'hi nota una forma més ó menys nebulosa, convencional. Evidentment, aquest esquarterament de la nostra patria en *provincies*, es una tanca que cohibeix l'acció equitativa que aquest organisme general deurá desplegar, y fàcilment pot entreveures que una volta constituït, la seva tasca primordial deurá esser l'esborrar aquestes petites fronteres, bastides pel centralisme dintre casa nostra, y retornar á Catalunya aquella antiga divisió en comarques naturals, que essent obra de la Natura, de la terra mateixa, tart ó d'hora tenen de ressorgir triomfantes per demunt de les actuals y arbitràries *provincies*, malgrat lo que digui *La Gaceta de Madrid*, y encare que ho digui en un Reial Decret (1).

Esborrèm aquestes delimitacions *provincials*, que no tenen altre fonament que'l d'una divisió administrativa feta en un mapa sense tenir en compte les condicions naturals d'alló que' departeix, y donèm nova vida á les velles y racionals comarques ó encontrades catalanes. Y quan ab aquestes parts, formèm el gran tot armònic, Catalunya, no haurèm fet sinó complir una vegada més, en més petita escala, la veritable doctrina nacionalista. Destruïm la provincia, fórmula burocràtica, en benefici de la comarca natural, organització més petita á primera vista, pero que conjuntament dona vida á la nació, entitat més gran y ab més justícia d'existència que la provincia; aixís com el nacionalisme aspira á la desaparició dels grans Estats, pera donar á cada una de les nacionalitats naturals que'ls componen, l'organització d'estat que li es propia, pera ab el lliure acoblament de totes aquestes nacionalitats formar la gran Confederació Mundial, visió somniada per els veritables sociòlegs de cor y de pensa, com l'assentament del grau màxim de pau y d'equitat en l'organització política de la Terra.

Creèm, doncs, un ambient favorable á n'aquesta restauració de la nostra Catalunya, fomentantho en les nostres relacions, desterrant de l'adresa de les nostres correspondències aquella fórmula de: *provincia de...* y posanthi en son lloc el nom de la comarca respectiva, endressant, en fi, á son triomf tots els nostres esforços, segurs de que fentho aixís trevallèm pera fer prevaldre lo qu'es natural y es just, y al ensemps pera retornar á la nostra Patria aquella seva personalitat que ha de decantar de sa banda la victòria, en la lluita pro llibertat, que ve sostenint fa vora dos segles.

MANEL ALCÁNTARA Y GUSART.

(1) L'actual divisió administrativa en *provincies*, fou dictada pel govern central en un Reial Decret en 30 de Novembre de 1833.

Del problema econòmic

Defecte capital

Un dels defectes més importants que també's sofreix dintre l'economia catalana, es el no comptar ab bancs que garanteixin ó quant menys donguin garanties al fabricant, comerciant ó industrial qu'en qualque época del any ho solliciti, per trobarse agomolat de treball y no comptar ab capital de reserva, se troba ab que no pot donar l'abast á tan excés de venda, y cas de qu'en part pugui donarnhi, té de reduir y á voltes perdre el benefici que pugui fer, y aixó es degut á que té de posar en circulació lliuraments forsosos avans de temps, y naturalment al tenir d'obrar aixís representa un escurament de beneficis, una cadena que'l mateix se forma obligat per les circumstancies y compromisos que'l rodejen, y arriba en situació comercial tant crítica, que no tenint temps de recular li costa'l descrédit si's val de prorroques y lo mateix si sospén pagues. Aixó parlant dels que obren ab molt bona fé y ganes de treballar.

Aquet gros defecte avui día per dissort es bastant general á Catalunya, y d'aquesta xacra econòmica n tindria d'eixir pera aixís consolidar la nostra economia, la Banca Catalana de Crédits, y que precisament se formés pera oferir amplies y segures garanties á n'el productor que n'estés necessitat, doncs aquesta causa es la que moltes voltes priva de poguer competir ab l'extranger y de no poguer fer compres directes de primeres materies y d'un sens fi d'operacions que d'existir aquestes entitats bancaries, percibirien grans rendiments l'entitat y'l productor.

Aquesta mena d'entitats ja fa alguns anys que funcionen á Alemanya, Anglaterra y Fransa, y si mirèu el balans comercial de qualsevol d'aquets estats, ne podrèu treure la conseqüència del seu desenrotllo econòmic y de les seves beneficioses transaccions.

A n'aquí á la nostra terra, alguna volta se n'ha parlat de crear Banca Catalana, però no puc assegurar ab quina finalitat: si en sentit català pera nacionalisar els ja existents, ó en sentit *pràctic* pera ajudar al desenrotllo y enrobustiment de la nostra economia. Aixó ho haurien de tenir molt present aquests senyors que parlaren d'instituir Banca Catalana á la nostra Ciutat, doncs si un cop creada la Banca, instauraven preferentment els crédits de producció ó comercials, qu'es com se podrien anomenar, se donaria un gran pas enfortidor de la nostra Economia y un gran avens per la seva nacionalisació, que al ensemps que internament l'enfortiria, externament afirmaria la llur procedència, la nostra Nacionalitat. Heus aquí la for-

ma, que sense ésser cap utopia als ulls dels més susceptibles de patriotisme estatista, seria'l pròlec de la nostra futura expansió econòmica y lo mateix del nostre ressorgiment nacional.

Cal que'ls qu'en el present poden fer quelcom factible sobre aquest particular ho emprenguin ab fé y ho mirin ab simpatia, doncs al cap y á la fi la creació dintre nostra terra d'aquestes entitats, reportaria moral y materialment el benefici de tots, qu'en conjunt es de tot Catalunya.

R. CASALS Y PEYPOCH.

Efectes del Cesarisme

Cheops, Refren, Mycerino, Ramses, Atila, Nerón, Felipe y Napoleón son noms d'onades de sang que han aixecat en el mar de l'Historia la vanitat, l'orgull, l'egoisme, el Cesarisme.

Ni l'esfors muscular dels cautins, ni la petja ensangrentada del cavall d'Atila, ni les hecatombes del Artista, ni'ls arcabussos de l'amo del Mon, ni l'artilleria del Cónsul han portat al be de l'humanitat la més petita ajuda si no's té per tal l'haver fet més desitjada la pau y'l treball.

Ab diversos noms s'ha batejat l'esfors dels oprimits á llur deslliurament, y avui mateix l'actual generació reacciona fortament contra tota imposició cesarista que'ls governants dels grans Estats se disputen ab un embolic de notes diplomátiques que sols s'aguanten ab el paper de la Deuta, les curenyes dels enginys d'artilleria, els Dragonants y la carn humana vessada al sacrifici com fitxes d'un joc d'escacs.

Contra aquesta formidable forsa d'imposició se aixeca y s'arrapa al tronc dels Estats com eura xucladora l'obrerisme universal, amenant ab estridencies de major dany tota presió á la resistencia passiva dels cridats á constituir el material animat de probable lluita.

Els drets de l'home, el sufragi, etc., son arguments que s'oposen al reconeixement de l'unció de realesa y domini en un home determinat, y els ceptres y les corones senten tremolar llurs sustentaculs.

Cap dels molts estats americans ha acceptat el regim realista ó monárquic, y no sols cap republicà ha sentit la necessitat de retrogradar á sa antiga constitució, sino que á son pas van enderrocantse monarquies pera constituirse en repúbliques.

Quot Deus volut perdere primo dementat. Y les monarquies no saben trovar altre camí per afiançar-se que redoblar el nombre dels funcionaris de l'Estat, en especial de l'element armat, ab qual amenassanta imposició y ab el cada cop més feixuc

capitol d'impostos y consegüent falta de producció, no logren més que enagenarse les simpaties dels que indiferents á la forma de regim sols suspiren per un bon govern.

El cesarisme subjugant, retenint y detenant la llibertat de pobles que á la diplomacia y la forsa caigueren, l'acció governativa després flagellant ab pagues que sols á la forsa retentiva s'apliquen, les lleves d'homes menats á lluites exteriors, quina necessitat no reconeix altre raó que l'escusa que's destaca d'un llibre diplomatic de qualsevol color, y les privacions, sacrificis y miseries que d'aquesta mena d'aventures ne resulten, fan el llevat quina fermentació tart ó d'hora sobrix.

Desde la guerra dels remenses, provocada y animada pels monarques en un impuls cesarista que'ls porta á anular la noblesa, la lluita s'establí. Els monarques donaren ales y mala direcció als remenses fentlos concrirar odis contra llurs dominadors, y aquestos foren retuts, quedant sols la Magestat y'l poble sens aquella sabia y necessaria engravació intermediaria ni res que la substituís.

Els remenses ab aquella empena y els factors temps y espai, constitueixen avui una massa amenaçanta en primer terme per les monarquies de tota mena, y sentintse ja la victoria á la butxaca, comensen á cesajerar amenassant (tot abominant la guerra y sos danys) ab vagues universals, sabotatges y altres espantoses represalies.

No es sols la mort de moltes nacions com á pobles y com á rasses que ha causat el Cesarisme; falta veure lo pitjor: si la topada entre ell y son antagoni no es tangencial, puig la lluita pot devenir individual, una altra nit de Sant Bartomeu, en la que no's puga envejar al que quedí per contarho tant com al que haja sucumbit el primer.

Aquestos son els mals del cesarisme y tant-debó que només fossin aquets.

MACEO.

AURORA

Tantost el sol naixent
 colora á rosa
 la volta sideral
 clara y blavosa:
 —«Salut, jorn estival»,
 canta l'alosa;
 la terra ha despertat
 tota flairosa
 com una inmensa flor
 tot just desclosa,
 y un himne triomfal
 natura glosa.

El dia es esplendent,
 ma companyona,
 partim camps á travers,
 pujem la costa
 y á sota els garrofers
 sentats á l'ombra
 contemplarém la mar;
 vessanta copa
 d'escumejant xampany,
 que alegradors
 de pródigues cansons
 la platja inonda.

Després boi fent de flors
 hermosa toia
 baixarém cap al bosc
 y á l'ombra dolça
 del més florit fondal
 ont la font brolla,
 vull véuret resplendir
 radiant de joia
 y en éxtasis d'amor
 besar ta boca,
 per darte delirant
 ma vida tota.

Y quan veurém l'aucell
 que al niu s'ajoca
 y 'l sol que ab majestat
 baixa á la posta;
 quan papellons y flors
 en la vall fosca
 s'adormen abrassats
 en llit de molsa;
 tornarém á ciutat
 portant, á l'hora
 que 'l goig á nostra llar,
 la nova aurora
 d'un fill tot embaumat
 de sanitoso
 flaire de romanins
 y farigoles.

JOSEP PALOMA

Interior

«A mon benyó'gul mestre en Ramon Pamies.

Un got d'oli ab una xinxeta encesa es la llum que dona una xica de claror á la petita arcoba aont el llenyataire havia donat sa última gota de vida.

Un encongiment de misteri envolcalla la tristor y 'l respecte d'aquell lloc de santa pau.

Donen onze hores al rellotge de péndula y un ventot xisclaner sembla crida pel defora.

En Silvestre vetlla al mort. De quan en quan s'aixeca de la cadira y mira á son pare. Les llágrimas y 'l dolor l'allunyen de la realitat. Y espera quelcóm, espera qui li parli amicalment. Y cap truc sent á la porta. Y les hores se fan llargues y esdevenen d'angoixa.

Demá enterrarán el cadávre. Aixís ho han quedat ab el vicari nou, bo com el pa.

Y 'ls recorts passen per son devant en processó d'imatges vives. Aquella joventut sense una alegria. Aquell casament per forsa. Tot ho remembra desgranant d'un á un el rosari de son passat.

Ara, en eix moment, sols el plany de la mort, la solitud en aquell interior al mitg d'un bosc espes-sait de roures.

* * *

A fora la casota es tot diferent. Els arbres sense una fulla's presenten com fantasmes mentres la lluna dona claror á la pobra casa que pren la forma d'una bola de neu.

Y la nit passa. Fins que arriba l'aua mandrosament. Y passa encara un bell rato y 'l sol surt per tothom com cada día.

ALBERT PACH.

Patrioters!...

En les hores plácides estivals, apeguts á la pinassa respirant l'oxígen pur y ab la barreja de mils olors de les flors boscanes, ve molt bé meditar un xic, sobre tot quan hem vist endolats rigurosament als nostres *patrioters* ab la *cogida* d'en Pastor, y 'ls cuidados que'n passen les agencies y 'ls diaris tots, fins els més serios. Tot son telegrams donant compte del *estado de Vicente Pastor*. *Vicente Pastor sigue mejorando. Lidará nuevamente el día 11 en Alicante*. Y'l mon resta espectant, sobre tot el mon dels *patrioters*.

* * *

Ves quina preocupació la meva. Mentre ab raó la gent de *pan y toros* se preocupen d'una *cogida*, á mi'm vingué 'l *capritxo* de pensar ab una *tontería* que's repeteix sovint á Espanya. Y parlo dels nombraments de mestres interins. Y jo'n dic una *tontería*, porque segurament ho deu ser quan ningú s'ocupa d'aquesta qüestió, tal vegada porque *el arte nacional* ho absorbeix tot.

Per vergonya de tots, els mestres interins que fan un gran sacrifici, solament cobren la meitat de

sou en les plasses de 625 y en les superiors, com si anessin á fer de *mitj mestres*; y ara comptant, ab aquesta meitat de sou ínfim que hi han els descomptes corresponents á drets passius y 'ls del habilitat, calculèu si podrán fer el caldo gras els pobres mestres als quals ab la més gran ignominia se'ls extén el corresponent títol:

«La Junta de instrucción pública de la Provincia Tal=Por cuanto, en virtud de las facultades que le concede la vigente legislación del ramo, y atendiendo á las circunstancias que concurren en don Fulano de Tal, ha acordado nombrarle maestro interino de la Escuela pública elemental de niños de A con el sueldo de **trescientas doce pesetas cincuenta céntimos anuales** y demás emolumentos legales.»

* * *

Ara, volguts llegidors, que ja vos haurèu refet del desmai sofert, pensèu que pera cobrar unes 23 pessetes cada mes, tot un senyor mestre me l'envien á un punt sense medis de comunicació, ni una mala burra tant sols, y després de tot, y després d'haver fet el camí del Calvari, se troba en una xoll per escola, sense llum, ni ventilació, ni material. Y el que digui que exagero, li diré que no ha vist mai lo que en els pobles de mala-mort *ne diuen l'escola*.

Al meu devant tinc un inventari d'una escola de la categoria descrita, ab la meitat de sou pera 'l mestre interí y solament hi han quatre objectes nous, y 'ls demés els quals no són *deteriorados* són *inservibles*.

Els objectes bons son:

1 *Libro asistencia diaria*.

1 *Libro administración de fondos*.

1 *Diccionario de la Lengua Castellana*.

1 *Quita polvos*.

Lo demés, *Carteles, mesas, tablas*, etc., etc., tot es inservible ó deteriorat.

* * *

Aquesta es l'obra dels *patrioters* espanyols, y han elevat á aquesta altura (?) la *Escuela nacional*. Volen al poble analfabet y aixís no se'l distreuré de les *fiestas nacionales*, ni dels *toros*. Els de dalt ja saben lo que's fan y per aixó són tant reacis en l'aument de sous als mestres.

Y que no hi hagi ningú que se'n compadiga!

Nosaltres á Catalunya podèm fer molt y lo primer es enaltir la ensenyansa catalana pera formar contrast ab la que ara'n diuen *nacional*. El nostre camp d'acció es aquest: fundar escoles y tenir mestres. No avansarèm jamai com á poble si'ns apartèm d'aquet radi d'acció, y sobre tot devèm procurar retribuir als mestres degudament, si no

volèm tenir nultats que no's preocupin de l'infancia de Catalunya, com fan alguns mestres de la *Escuela nacional* que segueixen el *sistema comodón*.

* * *

Ja he meditat prou. Deixeu-me ageure novament á la pinassa. Perdoneu-me, llegidors. Més llarc podria fer aquest punt de meditació, però en el bosc no hi tinc diaris y no he pogut enterarme encare del estat d'en Vicens Pastor, *gloria nacional*.

Ara á dormir pera somiar ab les vaques magres dels mestres, mentres van creixent les espigues grosses dels *diestros* que saben fer conmour, ab una desgracia, á tot un poble que si no menja, ni pensa, ni sab, va als toros... y toca la guitarra, l'instrument nacional per R. O.

FILOMEL.

Per Catalunya

Dedicat al amic D. Vila.

Quan en alguna part de la nostra preuada Catalunya hi passa quelcóm d'extraordinari, de patriòtic, y té, per lo tant, estreta relació ab la norma que segueixen els homes lliures, la satisfacció s'extén per totes les encontrades y el portaveu del ideal sensat corre com el vent, desbocat, portant una nova falaguera, una potent forsa que serveix d'apoi al conjunt hermós d'idees nobles y doctrines redemptores que constitueixen la nota progressiva de nostra patria.

Els cors renaixent; la gran llassada dels sentiments patris ha fet que's conegués arreu l'honrosa tasca que'ns toca realisar per fer una Catalunya nova, potentia y honrosa, y cada día més van germinant en els cors dels catalans idees nobles que no tenen altre designi que la salvació de nostra casa, treballant ab fermesa y entusiasme, envoltats del més preuat carinyo, pera conseguir próximament el triomf definitiu d'aital treball, pera portar en llurs pobles el be que necessiten, fent que's constitueixin en una munió compacta de ciutadans lliures, en quins hi frueixin la més gran fraternitat y el més encantador patriotisme.

Y, conseguit aixó, diguéu-me: no será pera nosaltres un definitiu triomf? no será per Catalunya una nota gloriosa de prosperitat, de progrés y de emancipació? no será la més noble, la més gran proba dels sentiments patris que haurém professat tots els catalans? no será, en fi, l'enlairament més sublim de la dignitat catalana el poguer onejar al

cim de la montanya de nostra patria, essent vista per tots els indrets y adorada fervorosament per tots nosaltres, en significació triomfal del nostre ideal, de la realisació dels nostres desitjos y aspiracions, l'hermosa bandera Catalana?

Sí; no ho pot dubtar cap catalá que senti més ó menys amor per la prosperitat del poble.

Doncs aixó inclou totes les diverses demostracions que podrán ferse en aquet sentit; y aixó també'ns dona á comprendre que, ab realitat, la nostra feina és profitosa, més que cap; y que, per lo tant, hem d'enorgullirnos, hem de congratularnos de que siguem els més, els més poderosos y 'ls més dignes.

FERMI PALÀU.

Albesa (Lleyda), Agost de 1911.

Els mals pastors

Avui que sembla notarse un millorament en el gust del públic de Barcelona, devot de les «zarzuelas», just és que parlèm una mica dels mals pastors, d'aquets músics que fins ara han anat estragant el paladar de la bona gent, que creien que aquella música insulsa era art gráfic, descriptiu d'altres paissos, quan no era altra cosa que pinzellades xorques, sense finalitat alta, sense altre terme qu'embrutir y filtrar en l'ànim del bon oient aquell devassall de bestieses, batejades pomposament ab el nom de «música» y que 'ls hi permetia posarse á les butxaques una quantitat respectable.

No'm refereixo á n'aquestes darreres produccions de música estrangera, com *La viuda alegre*, *La princesa del dollar*, etc., etc., obres totes elles qu'encara que no tinguin un valor remarcable dintre la música, arriben á agradar per la senzillesa dels motius y sobre tot perque acostumat com estava 'l públic á les xavacanades dels Lleó, Calleja, etc., etc., y músics d'un nivell encara inferior á n'aquets, se troven molt, però molt superiors á n'aquelles.

Aquestes obretes, encara poden anarse á sentir, deixant de banda, que ab aixó no vui ficarmhi, si els llibres valen ó no la pena y si sota tals ó quals paraules s'hi amaga una finalitat més ó menys dubtosa en quant á la moral.

Lo que sí tindria de procurar l'espectador ó concorrent aficionat á les «Zarzuelas» fora declarar el boicot á totes aquestes obres que'ns envien de la «meseta» com á grans éxits y que resulten esser una nova prova de lo gastats que's troben els músics d'allá dalt, quins han perdut ja tota l'inspiració y acudeixen á extremes ridicoleses y moltes vegades á molt reprobables estisorades á obres de altres músics de més valúia.

A n'aquets mals pastors, tenim d'anatematisar-los; ells porten un gust tan esquifit al concurrent á n'aquells espectacles, que si qualche vegada per casualitat aquet assisteix á un concert aont la bona música impera, á la representació d'un drama líric d'una certa importància, á mil llocs aont se pot gaudir d'art pur, art qu'enlairi l'esperit, aquell pobre estragat s'hi aburreix, no capint lo que sent y trobant preferible un espectacle que musicalment podria nomenarse «barbre», com es la «zarzuela», á una obra de veritable mérit.

Y aixís ha vingut succeint; però es arribat un día que les sales dels teatres començaren á buidarse, que'l públic no s'hi deixava caure, malgrat anunciar-se estrenes cada día, d'obres de «gran éxit» á n'aquella terra, aont el bon gust encara deu estar per descobrir en lo que á música's refereix, y aquet fou el primer avens cap á un millorament artístic; y aquell públic que fugia dels teatres aont s'hi anunciaven obres de l'importància de *El hombre pañuelo*, *El principe amarillo* y altres estirabots per l'istil, comensá á decantarse cap á l'opèreta, qu'es la qu'en aquets darrers temps ha vingut imperant. Un nou pas y ja som casi, casi al cap del carrer. Y lo pitjor del cas es que aquesta gent raquítica còs y ànima que pululen per Madrid, escrivint música á preu fet (aixís els hi surt), rebutgen tot ó casi tot lo que de casa nostra s'envia allí; bona prova n'es més d'una obra allí enviada y rebutjada y que haventse estrenat á Barcelona ha tingut un grós éxit.

Aquells bons senyors que pomposament s'anomenen *ilustres maestros* y que lo millor que poden fer es una *Corte de Faraón* ó *Un País de las Hadas*, tallen les ales á tots els músics de valua, que cap allí van, ja no tan solzament els de Catalunya, sino que també 'ls de Valencia y Andalucía. Y com puc provar, si's decantan á protegir á algú pera fer coneixer la seva ajuda, l'apoi que reserven als altres músics que allí van á raurer, els hi ofereixen, que si volen estrenar, els hi portin l'obra (ja feta), ells hi posarán el nom á devant del de l'autor com si fos feta en col·laboració, y aleshores l'autor novell podrà estrenar, sí, però tindrà que repartirse 'l guany ab aquell usurer de l'art que misericordiosament li presta 'l seu apoi.

Deixant de banda totes aquestes miseries, torném al moviment envers el bon gust que ha experimentat el públic de Barcelona y quin moviment deuen les empreses aprofitar, cercant obres noves, cada día de més volada, y els autors d'aquí que cerquen fortuna, també deuen dedicar els esforços llurs al mateix fi, presentant de día en día obres al públic d'un més intens valor y aquet acabarà per trobarse després d'haver fugit de la *zarzuela* tan clàssica com vulguin, però dolenta á no poguer més la major part d'ella, penetrats d'un bon sentiment

d'art y perfectament disposats á capir una obra de valua. Y á n'aquest fi, crec tots devèm contribuirhi ab nostre esforç personal, y si aixís ho fem, la victòria serà nostra.

A. PEREÑA Y SALVATELLA

Qüestions socials

El treball intensiu

S'ha posat ja en vigor, encare que no ab l'extensió que fora de necessitat, el treball intensiu, nova reforma de treball preconizada pel C. A. de D. del C. y de la I. y ab la cooperació y ajuda d'altres entitats anàlogues.

Peró com totes les reformes que radicalment representen y son enemigues declarades de la rutina, al volguer adoptarles, no agafen aquella extensitat tant necessaria per el més prompte assoliment de la seva finalitat, doncs al topar ab lo vell posa á prova la forsa de voluntat y la fermesa de llurs conviccions, y si aquestes no son ben arrelades, ja's pot preveure qui sortirà airós de la batalla. Per aquet cop potser, si no defalleixen els entusiasmes d'uns quants, la victòria coronarà els esforços esmersats en pró de dita reforma.

Desde primers d'Agost, l'han implantat diferents cases de comers, y entre les quals s'hi compta la que pertany l'autor d'aquestes ratlles, y tinc l'absoluta certesa que totes, absolutament totes, están convensudíssimes de lo convenient que fora en general l'adopció d'aital reforma. Jo per la meua part puc dir, que la feina feta ab el nou horari, surt molt més bé, més seguida, y s'en fa molta més qu'en l'horari antic, y aixó sens dupte ho haurán palpat les demés cases que actualment el fan. Aixó en tocant al quefe, 'es una ventatja grossíssima pel millor perfeccionament de la seva administració, y en tocant al dependent també representa una millor garantia de la bondat de les seves aptituds, perque no es alló de fer el treball barroerament y á última hora pera plegar lo menys tart possible, com sol passar en l'horari vell, sino que la continuïtat del treball intensiu fá que les coses se vagin fent correlativament y ab ordre complet, perque ja ab antelació se sab que l'hora d'acabar el treball es fixa y no indecisa, com passa en la immensa majoria de cases que no han adoptat el sistema y tota la feina l'agombolen per última hora.

Per manca d'una ferma convicció, que no té arrelada l'actual societat en que vivim, per encare portar damunt llur cervell la crosta de prejudicis y rutinismes que sempre son resclosa pera tirar endavant totes les reformes reivindicadores de

malestar social, no s'ha fet més extensiva en les dates que's tenien assenyalades l'adopció de dita reforma, no s'han posat al davant predicant ab l'exemple les cases més importants representatives de la nostra força econòmica, y així precisament ha restat força á les demés de menys importància que forçosament per dependir de les primeres s'hi hagueren vist obligades.

Sembla empró que mercés á les bones impresions que s'espandeixen per les cases qu'ho fan, podrém veurer com l'èxit més falaguer premia 'ls nostres esforços, encaminats sempre al major benestar y dignificació de la dependència, que al cap y á la fi sempre ha sigut la més expoliada y befa en llurs pretensions y que aquest benemérit C. A. de D. del C. y de la I., mercés als seus patriòtics fins, reintegrará y enlaurará tart ó d'hora la valua moral y sá perfeccionament de tota la classe obrera y patronal de la nostra societat comercial catalana.

Portemhi tots el nostre grà de sorra á l'obra que persegueix aquest Centre y procurém ab totes les nostres forces afermar el convenciment á n'els que'l tenen estantís de la bondat y necessitat de la total implantació del treball intensiu, pera que així ab temps, poguém fer millors obres.

RAMÓN DEL ESTANY.

Una patriòtica lliberalitat

En Manel Folguera y Durán, l'abnegat patrici, diputat provincial de l'«Unió Catalanista» per Sabadell, ha fet ofrena á n'aquesta ciutat, de la quantitat que li corresponia, com á membre de la Comisió Provincial—que puja á tres mil pessetes—pera bastir en l'industriosa ciutat, una escola catalana.

Ab aquesta hermosa acció, no fa més que afègir una flor més á la sublim garlanda d'amor, generositats y sacrificis, que es la seva vida catalanista.

A vos, ferm y esforsat campió de la Causa Catalana, RENAIXEMENT rendeix tribut d'agraïment, fentse tornaveu del sentir de tots els bons catalans:

Mercés: que Catalunya us ho retorni en el benestar d'ànima que dona la bella acció complerta, y en la fruició del victoriós assoliment de la seva llibertat!

Ab veritable complascència, posèm á continuació algunes felicitacions, que han sigut endressades al Sr. Folguera y Durán:

De l'Orfeó Nova Catalonia:

«Al diputat de Catalunya per Sabadell En Folguera y Durán.

Honorable senyor: En nom de l'entitat que

m'honro en presidir, vos endresso la més coral felicitació per vostra noblesa y generositat, destinant la quantitat que com á dieta havèu de cobrar de la Comisió Provincial, pera la formació d'una Escola Catalana.

Visquèn molts anys pera fer tant bones obres honrant á Catalunya.

Pere Pascual.»

Carta oberta al digníssim diputat de Catalunya per Sabadell Sr. Folguera y Durán

Honorable Patrici: Em bat encare' l cor per l'emoció que m'ha causat la lectura d'un *Eco de El Poble Catalá*, explicant la vostra hermosíssima pensada y lloable desinterés, dedicant la quantitat que havèu de cobrar de dietes com á diputat de la Comisió Provincial, á aixecar en la capital de vostra Comarca una Escola Catalana.

Y com he fruit al saber com els nostres homes, els homes de la venerable Unió Catalanista, saben sacrificar-se y fer-se dignes de la honrosa representació que ostenten!

Al llegir vostre determini he pensat lo justa qu'era l'emoció intensíssima (traduida en llàgrimes) que'm vareu fer sentir en vostres parlaments durant les festes celebrades en commemoració del XXV aniversari del Centre Catalá de Sabadell.

Y vos ab vostre determini, havèu fet pràcticament lo que molts altres no fan més que predicar; tots treballen per Catalunya; tots se sacrifiquen, però ses obres no's veuen en lloc; á no ser qu'estimar y sacrificar-se per Catalunya, vulgui dir encendre y fomentar discordies y disensions dintre 'l Catalanisme, y callar com uns morts quan d'allà dalt rebèm alguna fuetada.

Escoles Catalanès... heusaquí lo que més li convé á Catalunya.

Y vos, comprenentho així, anèu á crearne una á vostra ciutat de Sabadell.

Perque jo crec que no arribarèm á assolirla nostra tan desitjada llibertat, fins que la majoria dels fills de Catalunya siguin educats en Escoles Catalanès.

Rebèu, honorable Patrici, la més entusiasta felicitació d'aquest vostre més humil germá de Patria.

Pere Pascual y Marrugat.

D'El Poble Catalá.

«En Folguera y Durán tenia de cobrar unes tres mil pessetes de dietes com á diputat perteneixent á la Comisió provincial. Tothom les cobra y tothom fa bé de cobrarles. Per ventura no viuen fins els ministres, els sempre espirituals sacerdots ca-

tolics, dels diners de l'altar? En Folguera y Durán també està á punt de cobrar les seves dietes que ascendeixen á tres mil pessetes. Empró no anirán á la seva caixa. Ab elles fundará una escola catalana á Sabadell.

Amics: Quan trobeu al vostre pas an en Folguera y Durán, treieuvos el barret. Ab ell passa la generositat y l'abnegació. Y aquella Catalunya que encara portem molts agafada al cor. La Catalunya que'ns demana els diners y la fe de l'ànima y la vida y que molt pocs, com en Folguera, li ofereixen qualsevol de les tres coses.»

GARBELLANT

El senyor Pous y Pagés ha publicat un article en *El Poble Catalá* titolat «El mal-entés de l'Unió Catalanista», en el qual sembla qu'hagi descobert que'l Dr. Martí y Juliá es un home d'idees avensades.

Nosaltres érem molt jovenets encara, quan el senyor Pous ja era pare de família, y allavors ja'ns havíem adonat que l'actual president de la benemèrita entitat capdal del Catalanisme, era un home més avensat que tots els que actualment figuren en les rengleres de la U. F. N. R.

Comentant una conversa ab la Xirgu que publicá el popular setmanari de Sant Hilari Sacalm *L'Estimada* y en la qual la genial artista declarava que «no es hora encare de que vagi á Madrid», diu *El Poble Catalá*:

«Y aquí la tenim la crisi, que menassa constantment el nostre teatre. El teatre catalá no es una institució estable. Es com una mena de conservatori, d'escola de declamació pràctica pera proveir d'actors al teatre castellá. Aquí 'ls formem, aquí els estimulém ab les nostres obres y 'l nostre entusiasme. Y quan ja's troben fets, quan se senten fortes les ales, llavors abandonen el niu ont han nascut y crescut, pera emprendre volada cap á altres terres y enfortir ab el seu talent d'interpretació un art que no es el nostre, el que ha ajudat á ferlos lo que siguin.»

Y es que «el patriotisme» aquí en la nostra terra fa temps que ja no es més que un mot abstracte, que s'esvaeix á la més petita vesllum de sacrifici.

El Centre d'U. F. N. R. del districte según, de célebre memoria després d'aquella llarga discussió en la que's tractá de si devia esser el catalá ó l'es-

panyol l'idioma oficial del mateix, continúa la seva *catalanitzant* obra.

Diem aixó perque en el sosdit centre, al portarshi un ofici de l'Unió Catalanista, ha sigut aquest refusat pel greu delict de... d'anar l'adresa dirigida al C. N. R. del districte según, nom que tingué aquest centre avans del que ara porta.

Fem constar que la refusació ha sigut feta per dos senyors, un dels quals digué al portador del ofici que «allí no eran más que republicanos y que dijera á los que le enviaban, que si querían que recibieran el oficio que era necesario rectificar la dirección.»

Llástima de cops de puny d'en Pere Corominas.

NOVES

Per la Bandera de l'Unió Catalanista.

—La Junta Directiva de la Joventut Catalanista de Sabadell se reuní dies enrera, pera parlar de l'actitut que podien adoptar, pera cooperar dignament y com correspón á tant patriótica entitat, á l'homenatge que nostres joventuts de Barcelona projecten á la bandera de l'Unió Catalanista.

Un dels acorts que's prengué fou el d'endressar á la joventut sabadellenca un manifest demanant la seva valiosa cooperació á tant patriótica idea.

A la reunió hi sigué convidada la Joventut Regionalista.

* * *

El Centre Catalá de l'Havana ha enviat el següent cablegrama d'adhesió á la Mancomunitat Catalana: «President Diputació.—Barcelona.—Directiva Centre Catalá adherida acort Mancomunitat.»

* * *

A proposta del «Centre Catalanista» d'Arenys de Mar, l'Ajuntament d'aquella vila ha pres l'acort de posar en el frontis de la seva casa consistorial en els dies de solemnitat, nostra gloriosa bandera Catalana.

Als catalanistes y especialment al Centre Catalanista d'Arenys de Mar, nostra coral felicitació.

* * *

La Secció Permanent de Propaganda Autonomista del C. A. de D. del C. y de l'I., está ultimant els treballs d'organització d'un gran festival, á benefici del edifici social que té en projecte aquesta entitat patriótica y de cultura.

Segurament que l'esmentada festa 's celebrarà en el Park Güell la tarda de la diada de la Mercé.

Coneixedors d'alguns elements que hi pendrán part, augurèm un èxit al acte, qual objecte es prou atractiu pera que la gent hi acudeixi, afanyosa de secundar á l'obra benèfica que ve fent el Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Indústria.

* * *

Valencia està de dol. Ahir era en Llorente que pagava son tribut á la mort. La passada setmana altre poeta, aimador de les lletres valencianes y mestre en Gai Saber també, en Puig y Torralba, moria en la ciutat del Turia.

Nosaltres, catalans, sentim com á nostra aquesta nova y dolorosa perduda y ens associem al dol de *Valencia Nova* y de la terra germana.

* * *

Convocada per l'Unió Catalanista, dilluns se celebrarà en el C. A. de D. del C. y de la I., Comtal, 35, pral., una reunió de delegats de totes les entitats catalanistas de Barcelona, al objecte de acordar els actes ab que deu commemorarse aquest any la data del 11 de Setembre.

* * *

Nostres subscriptors y compradors, rebrán encaixat en el present número el notabilíssim informe que l'Unió Catalanista ha presentat á la ponència nomenada pera redactar el projecte de la Mancomunitat Catalana.

Per la transcendència que representa tan valios document, per la causa de Catalunya, recomanèm la seva lectura y difusió.

* * *

A l'edat de 67 anys ha mort en aquesta ciutat el conegut mestre catalá Candi Candi Casanovas, músic intel·ligent y entusiasta patrici.

El mestre Candi, deixá escrites un gran nombre d'obres originals; algunes d'esperit catalanesc, entre elles; varis chors descriptius de repertori encara en varies societats corals y algunes sardanes en les que la seva ànima empordanesa hi batejava ab fonda inspiració; també musicá el primer volum de cançons populars catalanes que coleccioná el malaguanyat patrici Francesc Pelay Briz. Degut als seus sentiments y á les diverses pllasses de mestre de capella que desempenyá, hi dominen en les seves obres les de caràcter religiós.

Tant pels seus coneixements artístics com pel seu genit afable, la seva mort ha sigut fortament sentida, per tots els qu'havien tingut la sort de tractarlo.

D. E. P.

* * *

Teatre de Naturalesa.—Continuan activament y ab gran entusiasme, els treballs preparatius pera la primera representació que ha de ferse á La Garriga del poema en 4 actes de l'Ignasi Iglesias «Flors de Cingle». Ab aquesta nova producció de l'Iglesias que deu estrenarse el dia 3 del vinent mes, tracta d'impulsarse fermament el Teatre Catalá de Naturalesa.

A Barcelona se verifiquen els ensajos del llibre, en el Teatre Principal, baix la direcció del primer actor en Jaume Borrás, aixís com els de música, original del mestre Casademont, que tenen lloc en el local del Orfeó Barcelonés.

La direcció artística y d'arranjament del bosc pera l'efecte que's necessita en el poema han sigut encarregats á n'en Salvador Alarma. L'Apeles Mestres ha dibuixat els figurins de l'obra. Afegeixis á tan valiosos elements reunits, l'entusiasme que ha despertat arreu l'anunci d'aquest aconteixement artístic, y podèm facilment preveure un falaguer èxit.

* * *

Grupo Catalanista.—A Terrassa ha quedat constituït aquet Grupo, el qual ha endreçat una comunicació al Ajuntament de la susdita ciutat felicitantlo pels acorts presos de protesta contra les oposicions á Notaríes, y un altre de felicitació á la Diputació per la Mancomunitat Catalana.

Dit Grupo, quin Concell Directiu el formen els senyors M. Galí Figueras, president; Francesc Mas, tresorer y Francesc Casanovas Coll, secretari, ha demanat l'ingrés á l'Unió Catalanista.

Benvinguts sien els nous companys y rebín nostra més coral enhorabona.

IMPORTANT

Preguem á nostres subscriptors que procurin per tot l'actual mes posarse al corrent de pago, puig cas de no ferho ens veuríem precisats á suspendre l'envió del periòdic.

AVIS D'ADMINISTRACIÓ

A prècs de diversos subscriptors, aquesta administració fa avinent que admetrà l'import de les subscripcions de fora Barcelona, en sagells de correus de 10 ó de 15 cèntims.

ATAVISME

En la «Relació de la peregrinació á Jerusalem y Palestina», escrita pel Reverent P. Joan López, Franciscà de Catalunya (1762-1781), nat en la vila de Sant Hipòlit de Voltregà, hi llegim:

«*Gobern dels turchs en estes terres*

Es cosa notoria á tot lo mon lo govern despòtic del turch y en veritat que no se pot dir govern, sino confusió, com are se veurá.

En cada ciutat principal hi há un Baixá que correspón á Virrey y est governa lo territori de cada baixaria y posa governadors en les ciutats petites, viles y llogarets. Los Baixás compren sos empleos al Gran Turch y estos venen després los empleos de les ciutats y llochs á ells subgectes, á altres y d'aquí se pot inferir lo govern que tenen, porque habent de comprar los Baixás ses Baixeries es precis que fassen mil injusticies als ministres inferiors y estos á la plebe, cada hú per pagar sos tributs y atresorar alguna cosa.»

Aixó 'ns fa recordar la Crónica del sigle XV nomenada «La fi del Comte d'Urgell», en la qual s'hi troba explicat el modo com obtingué la corona el primer rei

de nissaga castellana que governá en nostra terra:

«La causa que m'ha mogut á escriure tan llarga y difusament aquesta gesta, ha sigut perque més fácilmente se puga veure que la justicia de Deu nostre Senyor, la qual honestament demanava 'l Comte d'Urgell, fou venuda, segons aquell qui la comprá, ab sa propia boca palesament digué y confessá.

Puix fou veritat que celebrant Corts generals lo Rey En Ferrán en la ciutat de Barcelona—Desembre 1412 á Agost 1413—dins lo monestir de predicadors—Santa Caterina—estant ajustada allí molt gran quantitat de nobles senyors y prohoms del Principat per celebració de la Cort, entre 'ls quals hi havia los Concellers de Barcelona, no rebutjá dir devant de tots aquells, com ell *«habia muy bien mercado este reynado y como le habia costado más de mil doblas de oro»* y li fou respost per un dels Concellers:—Oh, Senyor! açó diu la vostra excelencia? Esquarterats sian los traydors qui tan bon mercat vos n'han fet.—Ab lo que'l Rey no volguent haverho dit romangué molt apretat.

Perque ab açó se mostrá clarament que'l Rey comprá lo regne y la justicia.»

A. C.

RENAIXEMENT

Publicará un número extraordinari en commemoració
del 11 de Setembre de 1714

Hi colaborarán prestigioses personalitats del Catalanisme

NOTA.—Preguém als nostres corresponsals que desitgin augment d'envío, ens ho comuniquin ab antelcipació.